

Nyelvészeti módszerek és irányzatok, bibliai és rabbinikus héber

BMA-HEBD-111, P/TÖ/HB-1, BBV-101.51, BMVD-101.78

Biró Tamás

2015. április 14.:
Strukturalista nyelvészet

Egy kutatási projekt (és egy [jó] cikk) szerkezete

1. Háttér, általános motiváció → a kutatás tárgya
2. A kutatási kérdés megfogalmazása: a lehetséges válaszok halmaza jól meghatározható (*mi? hány? mikor? igen/nem? és nem: miért, hogyan?*)
3. A kérdés megválaszolásához szükséges módszertan kiválasztása.
4. A primer eredmények bemutatása.
5. A kutatási kérdés megválaszolása. Diskusszió, a válasz árnyalása, stb.
6. Összefoglalás: hozzájárulás a kutatás tárgyának a megismeréséhez. Nyitva hagyott kérdések, *future work*.

Kutatási projektek

- Biró Tamás:
  - Téma: TMA (*tense, mood, aspect*) a héberben.
  - Kérdés: A héber igealakok az egyes korokban időt vagy aspektust fejeztek-e ki?
  - Lehetséges válaszok: { (*BH, idő*), (*BH, aspektus*), (*IH, idő*), (*IH, aspektus*)... }
- Koltai Kornélia és Biró Tamás: mi volt Jézus anyanyelve?
  - Téma: Többnyelvűség a római korban.
  - Kérdés: Mi lehetett Jézus anyanyelve?
  - Lehetséges válaszok: { *héber, arámi, görög, latin* }
- Tolnai Ágnes?
- Ónody Péter?
- Hagymássy Melinda?
- Galla Kristóf?

- Coursera?

Marc van Oostendorp (Universiteit Leiden):

Miracles of Human Language: An Introduction to Linguistics

<https://www.coursera.org/course/humanlanguage>

- XX. Bolyai Konferencia: 2015. május 2-3.

<http://www.bolyai.elte.hu/dyn/eloadas/bokonf/aktualis/>.

Projektek

- Galla Kristóf: léteznek-e gyökök a sémi nyelvekben?
- Tolnai Ágnes: előadás?
- Hagymássy Melinda: adatok prezentálása?
- Ónody Péter

Strukturalismus

Strukturalizmus

- (Nyelvi) jel = jelölő/jeltest + jelölt/jelentés
- (Nyelvi) jelrendszer: jelek egymással kölcsönható rendszere
- Nyelv: ‘un système où tout se tient’ *(pl. önarckép, selfie)*
- Kontrasztok: különböző jelölő – különböző jelentés: pl. *minimálpár*.
- Ferdinand de Saussure (1857-1913): *Cours de linguistique générale (1916)*
- Prágai iskola (Roman Jakobson, Nikolai Trubetzkoy...), Louis Hjelmslev
- Amerikai strukturalizmus (Leonard Bloomfield, Edward Sapir, Z. Harris...)
- Antropológiai nyelvészet „automatizálása”.
- 1960-as évek: strukturalizmus antropológiában, irodalomtudományban.

Morfológia

- Fonéma: a nyelv legkisebb, jelentés-megkülönböztető egysége.
- Morféma: a nyelv legkisebb, jelentéssel/„jelentéssel” bíró egysége.

- Fonológia: fonémákból morfémak (és tovább), jelentés nélkül.
- Morfológia: morfémakból „szavak”
- Szintaxis: „szavakból” „mondatok”

- Morfológia (alaktan) és szintaxis (mondattan): jelölő
- Szemantika (szószemantika, kompozicionális szemantika): jelentés

Mai órára: kemény strukturalizmus

- Zellig S. Harris (1941). Linguistic Structure of Hebrew. *Journal of the American Oriental Society*, 61(3): 143-167.
- Fussuk át a cikket:
  - Bevezetés, konklúzió, ábrák, közepe
  - Hogyan épül fel?
  - Általános háttér: micsoda?
  - Konkrét kutatási probléma: micsoda?
  - Módszertan: micsoda?

Jövő hétre

Szintaxis

+ bevezetjük a generatív nyelvészetet is

Következő órára: szintaxis (v.ö. O.P. projektje)

Mit jelent az, hogy alapszórend?

É. Kiss Katalin (2006). Mondattan. In Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar Nyelv*. Akadémiai Kiadó: Budapest, 2006, pp. 110-121.

Robert D. Holmstedt (2011). The Typological Classification of the Hebrew of Genesis: Subject-Verb or Verb-Subject? *Journal of Hebrew Scriptures* 11, article 14.

<http://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/jhs/article/viewFile/11529/8847>

http://birot.web.elte.hu/courses/2015-nyelv/readings/Holmstedt_BH-word-order.pdf

Javasolt még: Coursera, *Miracles of Human Language*, week 3.

Viszlát jövő kedden!